

Pedagógus előmeneteli rendszer – pedagógus életpályamodell

Teacher Career System – Teacher Career Model

Zs. SÁPI

Debreceni SZC Baross Gábor Középiskolája és Kollégiuma, sapizsuzsa73@gmail.com

Absztrakt. 2013. szeptember 1-jén bevezetésre került pedagógus életpályamodell, melynek keretében létrehozták a „gyakornok”, a „pedagógus I.”, a „pedagógus II.”, a „mesterpedagógus” és a „kutatótanár” fokozatokat. A rendelet megjelenésével elindult a tanfelügyeleti, minősítési rendszer. Bemutatjuk az emberi erőforrások minisztere által meghatározott keretszámokat és különös feltételeket.

Abstract. The Hungarian teacher career model that was introduced on September 1, 2013. In the model the following categories were defined: “Novice Teacher”, “Teacher I”, “Teacher II”, “Master Teacher”, “Researcher Teacher”. At the same time certification and evaluation systems were launched. We introduce the quota and the special requirements set by the Minister of Human Resources.

Bevezetés

A pedagógusok előmeneteli rendszerének vizsgálatakor célszerű az alábbi jogszabályok tanulmányozása:

- a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (továbbiakban: kormányrendelet);
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: köznevelési törvény).

A köznevelési törvény biztosítja a pedagógus munkakörben foglalkoztatottak számára az előmeneteli lehetőséget. Minősítő vizsga, valamint minősítési eljárás keretében az alábbi fokozatok szerezhetők meg:

- Gyakornok,
- Pedagógus I.,
- Pedagógus II.,
- Mesterpedagógus, valamint
- Kutatótanár.

Az intézményeknek 2013. szeptember 1-től a köznevelési törvényben szereplő fokozatokba kellett besorolniuk a pedagógusokat a kormányrendeletben rögzítettek alapján.

1. A pedagógusok besorolása 2013. szeptember 1-vel

Gyakornok fokozatba került besorolásra az, aki két évnél kevesebb szakmai gyakorlattal rendelkezett. Pedagógus I. fokozatba került besorolásra az, aki legalább 2 éves szakmai gyakorlattal, vagy az, aki legalább hat év nem pedagógus-munkakörben szerzett szakmai gyakorlattal rendelkezett. Így 2013. szeptember 1-vel a pedagógusok a Gyakornok, illetve a Pedagógus I. fokozatokba kerültek besorolásra, valamint szeptember 1-vel új pedagógus bértábla került bevezetésre.

2. Az emberi erőforrások minisztere által meghatározott minősítési keretszámok, különös feltételek

A Kormányrendelet értelmében a miniszter a következő naptári évre vonatkozóan minden év február utolsó napjáig a miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában közzéteszi

- a lebonyolítandó minősítő vizsgák és a minősítési eljárások számát (a továbbiakban: minősítési keretszám),
- a minősítő vizsgák és a minősítési eljárások szervezésének központi szabályait, valamint
- a minősítési tervbe történő felvétel különös feltételeit.

2.1. Az emberi erőforrások minisztere által meghatározott minősítési keretszámok

Az emberi erőforrások minisztere által meghatározott minősítési keretszámokat az 1. sz. táblázat tartalmazza.

Év	Minősítési keretszám (fő)	Pedagógusok száma (fő)
2015	30 000	154 201
2016	30 000	154 386
2017	35 000	152 838
2018	35 000	nincs adat
2019	35 000	nincs adat

1. táblázat: Minősítési keretszámok, pedagógus létszámok (ksh adat) éves bontásban

A minősítési keretszámok összehasonlításakor megállapítható, hogy az emberi erőforrások minisztere minden évben magas keretszámot határozott meg, ezzel is elősegítve azt, hogy minél több pedagógus jelentkezessen minősítő vizsgára, minősítési eljárásra. A sikeresen teljesített minősítő vizsgát, minősítési eljárást követően a pedagógus a minősítést követő év január 1-vel magasabb fizetési kategóriába kerül.

A foglalkoztatott pedagógus létszámhoz viszonyítva is magasnak mondható az engedélyezett minősítési keretszám, majdnem eléri a foglalkoztatott pedagógus létszám egyötödét.

2.2. Az emberi erőforrások minisztere által meghatározott különös feltételek

A 2015. évi minősítési tervbe történő felvétel különös feltételei a következők:

- **pedagógus szakvizsga** és legalább **8 év** szakmai gyakorlat, vagy
- legalább **30 év** szakmai gyakorlat.

A közlemény értelmében a 2015. évi minősítési tervbe történő felvétel szempontjából figyelmen kívül kellett hagyni azt, a pedagógus-szakvizsgával és tizennégy év szakmai gyakorlattal rendelkező pedagógust, aki 2014. április 30-áig kérelmezte a Pedagógus II. fokozatba 2015. január 1-jével történő besorolását, és 2015. január 1-jével Pedagógus II. – ideiglenes Pedagógus II. – fokozatba került.

Minősítési tervbe történő felvétel	Minősítő vizsgára kötelezettek, azok a Gyakornok fokozatba besorolt pedagógusok
2016	akik foglalkoztatási jogviszonya 2014. január 02.- 2015. január 01. között jött létre
2017	akik gyakornoki ideje a 2017. évben jár le akik bekerültek a 2015. évi minősítési tervbe és 2015. évi minősítő vizsgájuk sikertelenül zárult, meghosszabbított gyakornoki idejük a kormányrendelet szerint 2017. évben jár le
2018	akik gyakornoki ideje a 2018. évben jár le akiknek első minősítő vizsgája sikertelenül zárult és meghosszabbított gyakornoki idejük a kormányrendelet alapján 2018. évben jár le
2019	akik gyakornoki ideje a 2019. évben jár le akik bekerültek a 2015. vagy 2016. vagy 2017. évi minősítési tervbe és az adott évi minősítő vizsgájuk sikertelenül zárult, valamint a meghosszabbított gyakornoki idejük a kormányrendelet szerint 2019. évben jár le

Minősítési tervbe történő felvétel	Minősítési eljárásra kötelezettek, azok a 2014. évi rendkívüli eljárás keretében 2015. január 01-vel ideiglenesen Pedagógus II. fokozatba besorolt pedagógusok
2016	akik legfeljebb 23 év szakmai gyakorlati idővel rendelkeznek
2017	akik legfeljebb 32 év szakmai gyakorlati idővel rendelkeznek

Minősítő vizsgára, minősítési eljárásra kötelezettek köre egyértelműen meghatározott.

A kormányrendelet 2016. július 30-ai módosítását követően a 2015. január 1-jén ideiglenesen Pedagógus II. fokozatba besorolt pedagógus besorolása minősítési eljárás lefolytatása nélkül véglegessé vált, tehát minősítési kötelezettség nem terheli őket. Az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: OH) az érintettek, Pedagógus II. fokozatra irányuló minősítési eljárásra való jelentkezését törölte. Kivéve azokat, aki 2016. július 1. előtt minősítési eljárásban vettek részt, s amely sikertelen tanúsítvány kiadásával zárult – feltéve, hogy 2019. december 31-ig nem szerzi meg a Pedagógus II. fokozatba való besoroláshoz szükséges sikeres minősítést – 2020. január 1-jén a Pedagógus II. fokozatba való ideiglenes besorolását elvesztik, és ezen időponttól őket Pedagógus I. fokozatba kell visszazsorolni.

Így a 2014. évi rendkívüli eljárás keretében 2015. január 01-vel ideiglenesen Pedagógus II. fokozatba besorolt minősítési eljárásra kötelezett pedagógusok száma nagymértékben csökkent.

A kormányrendelet 2016. július 30-ai változása értelmében, azok a Pedagógus I. fokozatba sorolt pedagógus munkakörben foglalkoztatott személyek, akinek 2016. szeptember 1-jén a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzéséig hét év, vagy annál kevesebb ideje van hátra, vagy öregségi nyugdíjra jogosult, 2017. január 1-jén Pedagógus II. fokozatba került besorolásra, kivéve, ha korábban sikertelen minősítési eljárásban vett részt. Ezt a rendelkezést 2017. január 1-jét követően létesített foglalkoztatási jogviszonyok esetén is alkalmazni kell. Így a pedagógus minősítési eljárás lefolytatása nélkül 2017. január 1-ével Pedagógus II. kategóriába kerültek.

Minősítési tervbe történő felvétel	Pedagógus II. fokozathoz szükséges minősítési eljárásra jelentkezhetnek, azok a Pedagógus I. fokozatba besoroltak
2016	akik legalább 26 év szakmai gyakorlattal rendelkeznek. akik pedagógus szakvizsgával és legalább 8 év szakmai gyakorlattal rendelkeznek. akik magasabb vezetői vagy vezetői megbízással és legalább 8 év szakmai gyakorlattal rendelkeznek.
2017	akik legalább 20 év szakmai gyakorlattal rendelkeznek. akik legalább 8 év szakmai gyakorlattal és pedagógus szakvizsgával , vagy a kormányrendelet 35. § (4) bekezdése szerint ezzel egyenértékű képzettséggel rendelkeznek. vagy ideiglenesen Pedagógus II. fokozatba sorolt pedagógusok, akik bekerültek a 2015. évi minősítési tervbe, de a 2015. évi minősítési eljárásuk sikertelenül zárult.
2018	akik legalább 20 év szakmai gyakorlattal rendelkeznek. akik legalább 8 év szakmai gyakorlattal és pedagógus szakvizsgával vagy a kormányrendelet 35.§-ának (4) bekezdése szerint ezzel egyenértékű képzettséggel rendelkeznek. vagy ideiglenesen Pedagógus II. fokozatba sorolt pedagógusok, akik bekerültek a 2015. vagy 2016. évi minősítési tervbe, de a 2015. évi vagy 2016. évi minősítési eljárásuk sikertelenül zárult.
2019	akik legalább 12 év szakmai gyakorlattal rendelkeznek. akik legalább 8 év szakmai gyakorlattal és pedagógus szakvizsgával vagy a kormányrendelet 35.§-ának (4) bekezdése szerint ezzel egyenértékű képzettséggel rendelkeznek. akik bekerültek a 2015. vagy 2016. vagy 2017. évi minősítési tervbe, de a 2015. évi vagy 2016. vagy 2017. évi minősítési eljárásuk sikertelenül zárult, valamint azok az ideiglenesen Pedagógus II. fokozatba sorolt pedagógusok, akik bekerültek a 2015. vagy 2016. évi minősítési tervbe és adott évi minősítési eljárásuk sikertelenül zárult.

A Pedagógus II, fokozat megszerzéséhez szükséges feltétel összehasonlításakor megállapítható, hogy az emberi erőforrások minisztere egyre több pedagógus számára teszi lehetővé a minősítési eljárásra történő jelentkezést.

Minősítési tervbe történő felvétel	Mesterpedagógus fokozathoz szükséges minősítési eljárásra jelentkezhetnek
2016	Azok a Pedagógus I. vagy Pedagógus II. fokozatba besoroltak, akik 14 év szakmai gyakorlattal, vezetőpedagógus vagy mentor szakirányú szakvizsgával rendelkeznek.
2017	Azok a Pedagógus I. vagy Pedagógus II. fokozatba besorolt pedagógusok, akik az alább felsorolt valamennyi feltétellel rendelkeznek: <ul style="list-style-type: none"> – legalább 20 év szakmai gyakorlat, – legalább 10 év vezetői vagy magasabb vezetői gyakorlat, – vezetői vagy magasabb vezetői megbízás - intézményvezetői szakképzettséget tanúsító pedagógus-szakvizsga, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény hatálya alá tartozó, gyermekvédelmi szakellátást vagy javítóintézeti nevelést nyújtó intézményben betöltött pedagógus munkakör esetén gyermekvédelmi szakellátás témacsoportban megszerzett szociális szakvizsga.
2018	Pedagógus II. fokozatba besorolt pedagógusok, akik legalább 32 év szakmai gyakorlattal és pedagógus szakvizsgával rendelkeznek.
2019	Pedagógus II. fokozatba besorolt pedagógusok, akik legalább 20 év szakmai gyakorlattal és pedagógus szakvizsgával rendelkeznek.

Ezen Mesterpedagógus fokozat megszerzéséhez a pedagógusok három tevékenységet jelölhetnek meg:

- fejlesztő támogató tevékenység,
- fejlesztő innovátori tevékenység,
- intézményvezetői tevékenység.

A Mesterpedagógus fokozat megszerzéséhez szükséges feltétel vizsgálatakor megállapítható, hogy a minősítési eljárásra jelentkezők nagy szakmai tapasztalattal rendelkeznek – jellemzően minimum 20 év szakmai gyakorlattal –, ezáltal kiváló szakemberek.

A Mesterpedagógusok minősítési eljárása négydimenziós tevékenységmodell mentén történik. Négydimenziós tevékenységmodell:

- tudatos szakmai fejlődés,
- feltáró-elemző tevékenység,
- fejlesztő-újító tevékenység,
- tudásmegosztó-segítő tevékenység.

A lenti adatok alapján megállapítható, hogy ezen mesterpedagógus fokozat megszerzésére irányuló minősítési eljárások szám növekvő tendenciát mutat, bár ez a minősítési eljárás nem kötelező.

Minősítési tervbe történő felvétel	Mesterpedagógus fokozat - Szakértői keretszám
2017	<p>A tanfelügyeleti és pedagógusminősítési szakértői feladatok zavartalan ellátása érdekében azokat a Pedagógus I. vagy Pedagógus II. fokozatba besorolt pedagógusokat, akik az alább felsorolt valamennyi feltétellel rendelkeznek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – legalább 14 év szakmai gyakorlat, – pedagógus-szakvizsga, vagy a kormányrendelet 35. § (4) bekezdése szerint ezzel egyenértékű képzettség, – megfelel az OH által meghatározott további feltételeknek, az OH felkéri a tanfelügyeleti és pedagógusminősítési szakértői képzésen valamint a Mesterpedagógus fokozatot megcélzó minősítési eljárásról való részvétellel.
2018	<p>A tanfelügyeleti és pedagógusminősítési szakértői, továbbá a szaktanácsadói feladatok zavartalan ellátása érdekében azok a Pedagógus I. vagy Pedagógus II. fokozatba besorolt pedagógusok, akik az alább felsorolt valamennyi feltétellel rendelkeznek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – legalább 14 év szakmai gyakorlat, – pedagógus-szakvizsga, vagy a kormányrendelet 35.§ (4) bekezdése szerint ezzel egyenértékű képzettség, – megfelel az OH által a képzés indításakor meghatározott további feltételeknek (pl. területi megoszlás, hiányterületek).
2019	<p>A tanfelügyeleti és pedagógusminősítési szakértői, továbbá a szaktanácsadói feladatok zavartalan ellátása érdekében azok a Pedagógus I. vagy Pedagógus II. fokozatba besorolt pedagógusok, akik az alább felsorolt valamennyi feltétellel rendelkeznek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – legalább 14 év szakmai gyakorlat, – pedagógus-szakvizsga, vagy a kormányrendelet 35.§ (4) bekezdése szerint ezzel egyenértékű képzettség, – megfelel az OH által a képzés indításakor meghatározott további feltételeknek (pl. területi megoszlás, hiányterületek) – nem volt korábban sikertelen minősítési eljárása.

Ezen Mesterpedagógus fokozat megszerzéséhez a pedagógusok két tevékenységet jelölhetnek meg:

- pedagógiai-szakmai ellenőrzési (tanfelügyeleti) és pedagógusminősítési szakértő tevékenység,
- szaktanácsadó tevékenység.

Az OH a szakértői keretszám meghatározásakor figyelembe veszi az aktív szakértők számát, a szakértők szakképesítéseit, továbbá a minősítő vizsgára, minősítési eljárásra jelentkezők területi megoszlását, szakképesítéseit.

Pedagógiai-szakmai ellenőrzés és pedagógusminősítés szakterületen aktív szakértők létszámát megyei bontásban a 2. sz. táblázat tartalmazza. (2019.02.05-ei adat)

megye	létszám	megye	létszám
Bács-Kiskun	324	Jász-Nagykun-Szolnok	216
Baranya	217	Komárom-Esztergom	135
Békés	221	Nógrád	100
Borsod-Abaúj-Zemplén	450	Pest	599
Budapest	842	Somogy	203
Csongrád	226	Szabolcs-Szatmár-Bereg	381
Fejér	230	Tolna	115
Győr-Moson-Sopron	220	Vas	120
Hajdú-Bihar	330	Veszprém	193
Heves	206	Zala	124
		Összesen	5452

2. sz. táblázat: Szakértői létszám megyei bontásban–pedagógiai-szakmai ellenőrzés és pedagógusminősítés szakterületen

Minősítési tervbe történő felvétel	Kutatótanár fokozathoz szükséges minősítési eljárásra jelentkezhetnek
2016	Azok a Pedagógus I. vagy Pedagógus II. fokozatba soroltak, akik 14 év szakmai gyakorlattal, (pedagógiai tevékenységhez kapcsolódó) tudományos fokozattal rendelkeznek.
2017	Azok a Pedagógus II. vagy Mesterpedagógus fokozatba sorolt pedagógusok, akik az alább felsorolt valamennyi feltétellel rendelkeznek: <ul style="list-style-type: none"> – legalább 14 év szakmai gyakorlati idő, – a munkakörük ellátásához szükséges végzettséghez és szakképzettséghez kapcsolódó szakterületen szerzett tudományos fokozat vagy 1984. szeptember 1-je után szerzett egyetemi tudományos fokozat (dr.univ.) – rendszeres szakmai publikációs tevékenység.
2018	Azok a végleges Pedagógus II. vagy Mesterpedagógus fokozatba besorolt pedagógusok, akik az alább felsorolt valamennyi feltétellel rendelkeznek: <ul style="list-style-type: none"> – legalább 14 év szakmai gyakorlati idő, – a munkakörük ellátásához szükséges végzettséghez és szakképzettséghez kapcsolódó szakterületen szerzett tudományos fokozattal vagy 1984. szeptember 1-je után szerzett egyetemi tudományos fokozattal (dr.univ.) rendelkeznek, – és rendszeres szakmai publikációs tevékenységet folytatnak.
2019	Azok a végleges Pedagógus II. vagy Mesterpedagógus fokozatba besorolt pedagógusok, akik az alább felsorolt valamennyi feltétellel rendelkeznek: <ul style="list-style-type: none"> – legalább 14 év szakmai gyakorlati idő, – a munkakörük ellátásához szükséges végzettséghez és szakképzettséghez kapcsolódó szakterületen szerzett tudományos fokozattal vagy 1984. szeptember 1-je után szerzett egyetemi tudományos fokozattal (dr.univ.) rendelkeznek, – és rendszeres szakmai publikációs tevékenységet folytatnak.

A lenti adatok alapján megállapítható, hogy a kutatótanár fokozat megszerzésére irányuló minősítési eljárások szám nem számottevő, bár ezen minősítési eljárás sem kötelező.

Év	Minősítési keretszám (fő)	Minősítések száma				
		Pedagógus I. (fő)	Pedagógus II. (fő)	Mesterpedagógus (fő)	Kutatótanár (fő)	Összesen (fő)
2014		357*	17 551*	5 188*	-	23 096*
2015	30 000	1 193*	8 472*	550*	20*	10 235*
2016	30 000	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	17 437**
2017	35 000	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	22 828***
2018	35 000	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat
2019	35 000	3083+57***	12 848***	2 294***	29***	18 311***

*megtörtént minősítések száma

**várható minősítések száma

***minősítésre jelentkezők száma

3. táblázat: Megvalósult minősítések száma

A 2014-ben és a 2015-ben a megtörtént minősítések száma a megcélzott fokozat szerinti bontásban az OH honlapján rendelkezésre áll. A további évekre vonatkozóan pontos adatok nem állnak rendelkezésre. 2016-ban a várható minősítések összesített számát, 2017-ben és 2019-ben egyaránt csupán a minősítésre jelentkezők összesített számát közzétették a honlapon, 2018-ra vonatkozóan viszont nem áll rendelkezésre adat.

A fenti adatok vizsgálatakor megállapítható, hogy a minősítésre jelentkezők száma évről évre növekvő tendenciát mutat. 2017. évben a megvalósult minősítések számában kiugrás tapasztalható, de ez egyrészt a kormányrendelet 2016. július 30-ai módosításának köszönhető.

Pedagógiai-szakmai ellenőrzés és pedagógusminősítés szakterületen aktív szakértők létszámát megyei bontásban, valamint a pedagógusok létszámát a 4. sz. táblázat tartalmazza.

Megye	Szakértői létszám*	Pedagógus létszám**	%
Bács-Kiskun	324	8141	3,98%
Baranya	217	5643	3,85%
Békés	221	5301	4,17%
Borsod-Abaúj-Zemplén	450	10622	4,24%
Budapest	842	29446	2,86%
Csongrád	226	6322	3,57%
Fejér	230	6467	3,56%
Győr-Moson-Sopron	220	6983	3,15%
Hajdú-Bihar	330	8466	3,90%
Heves	206	4662	4,42%
Jász-Nagykun-Szolnok	216	5757	3,75%
Komárom-Esztergom	135	4540	2,97%
Nógrád	100	2 714	3,68%
Pest	599	17 266	3,47%
Somogy	203	4 703	4,32%

Szabolcs-Szatmár-Bereg	381	9 255	4,12%
Tolna	115	3 471	3,31%
Vas	120	3 821	3,14%
Veszprém	193	5 211	3,70%
Zala	124	4 047	3,06%
Összesen	5 452	152 838	3,57%

* 2019. február 05-ei adat

** 2017-es adat

4. táblázat: Szakértői, pedagógusi létszám megyei bontásban

A következőkben bemutatjuk a pedagógus bértábla alakulását 2013. szeptember 1-jét követően napjainkig, valamint a pedagógiai-szakmai ellenőrzés és pedagógusminősítés szakterületen aktív szakértők létszámának alakulását.

Felhasznált irodalom

- [1] *Közlemény a 2015. évre vonatkozó pedagógus minősítési keretszám és a minősítési tervbe történő felvétel különös feltételeinek a meghatározásáról és közzétételéről*
- [2] *Közlemény a 2016. évre vonatkozó pedagógus minősítési keretszám és a minősítési tervbe történő felvétel különös feltételeinek a meghatározásáról és közzétételéről*
- [3] *Az emberi erőforrások miniszterének határozata a 2017. évre vonatkozó pedagógus minősítési keretszámról*
- [4] *Közlemény Az emberi erőforrások miniszterének határozata a 2018. évre vonatkozó pedagógusminősítési keretszámról*
- [5] *Közlemény Az emberi erőforrások miniszterének határozata a 2019. évre vonatkozó pedagógusminősítési keretszámról*
- [6] [https://www.oktatas.hu/koznevelis/pedagogusminosites/2014_evi_minositesek]
- [7] https://www.oktatas.hu/koznevelis/pedagogusminosites/2015_evi_minositesek
- [8] https://www.oktatas.hu/koznevelis/pedagogusminosites/2016_evi_minositesek
- [9] https://www.oktatas.hu/koznevelis/pedagogusminosites/2017_evi_minositesek
- [10] https://www.oktatas.hu/koznevelis/pedagogusminosites/lezarult_jelentkeztetes_2019
- [11] <https://www.kir.hu/SzakertoiVizsgaztatoiNevjegyzek/Szakerto/SzakertoFilter.aspx?type=0>
- [12] http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zoi010b.html